

Betänkande Ett nationellt centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö (SOU 2017:28)

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) instämmer med utredningens analys och förslag om inrättande av ett nationellt centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö (arbetsmiljöcentrum). SKL anser att de uppgifter som ett nationellt centrum skulle ansvara för bäst utförs av en nyinrättad, fristående enrådsmyndighet. Vidare är vi överens med utredningen om att ingen befintlig myndighet helt är lämpad att utföra dessa uppgifter. SKL anser att inrättande av en ny myndighet som ansvarar för uppgifter som beskrivs i utredning är välmotiverat. I likhet med utredningen anser vi att Stockholm skulle vara den lämpligaste lokalisering för ett nationellt centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö. Inrättande av en ny myndighet vore den optimala lösningen. Ett mindre bra men acceptabelt alternativ är att inrätta ett nationellt centrum som en fristående inrättning vid Stockholms universitet.

SKL anser att utredningens uppskattning av kostnader för inrättande och drift av ett nationellt centrum ligger i underkant. SKL, tillsammans med ett flertal centrala arbetsmarknadsparter, påtalade redan 2013 i ett gemensamt brev till regeringen behovet av ett nationellt centrum för kunskap om arbetsmiljöområdet. Utredningens förslag stämmer i väsentliga drag med önskemålen som SKL och andra arbetsmarknadsparter tidigare framfört. Vi menar att det är angeläget att skyndsamt skapa ett centrum i linje med utredningens förslag.

Sveriges Kommuner och Landstings synpunkter

Bakgrund och allmänna övervägande

Sveriges Kommuner och Landsting anser att utredningen ger en faktariktig, sammanfattande beskrivning av bakgrunden till behovet av och efterfrågan på ett nationellt centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö. SKL instämmer i utredningens vägledande principer kring förutsättningar för ett nationellt centrum; att ett centrum har en självständig roll; att verksamheten kännetecknas av hög vetenskaplig kvalitet; och, att ett centrum får ett nationellt ansvar.

Övervägande kring placering av arbetsmiljöcentrum

Utredningen föreslår att ett nationellt arbetsmiljöcentrum bör placeras i Stockholm. SKL instämmer med förslaget.

Arbetsmiljöcentrum inrättas på Stockholms universitet eller som ny myndighet

SKL instämmer med utredningens förslag att det inrättas en ny, enrådsmyndighet ledd av en generaldirektör. I likhet med utredningen anser SKL att det inte finns någon befintlig myndighet som är lämplig att inrymma ett nationellt kunskapscentrum. Vidare anser vi att alternativet med en särskild inrättning vid Stockholms universitet skulle medföra en rad begränsningar och svårigheter för verksamheten:

För att anses trovärdig måste en enrådsmyndighet få en självständig ställning gentemot den politik som ska utvärderas. Detta måste vara tydligt i regeringens styrning av myndigheten. Ett nationellt kunskapscentrum bör även tillgodose olika samhällsintressen, vilket bör ske med utgångspunkt i en referensgrupp (eller motsvarande) där arbetsmarknadens parter och relevanta myndigheter ges möjlighet att medverka.

Verksamhet vid nationellt arbetsmiljöcentrum

Sveriges Kommuner och Landsting stödjer utredningens förslag på verksamhet som ett nationellt centrum ska bedriva. Trots arbetsmiljöpolitikens viktiga samhällsroll saknas i dagsläge en samlad analysfunktion. SKL menar att en grundläggande verksamhet vid ett arbetsmiljöcentrum ska vara att utvärdera och analysera arbetsmiljöpolitiken. Uppdraget förutsätter tillgång till kompetens att utveckla och använda lämpliga utvärderingsmetoder. En viktig uppgift för ett nationellt kunskapscentrum blir att arbeta med statistik och utveckla analyser av datamaterialet. Om beslut ska bygga på kunskap istället för allmänt tyckande behövs mätning, data och statistik i olika former, t.ex., indikatorer, resultat från surveyundersökningar och andra databaser.

SKL anser att kärnuppgifter för arbetsmiljöcentrum är att samla in, sammanställa och sprida forskningsbaserad kunskap om arbetsmiljö i samråd med bland andra forskningsråden. SKL stödjer förslaget att ett arbetsmiljöcentrum får ett löpande uppdrag att bevaka kunskapsutvecklingen inom området arbetsmiljö inklusive forskning, debatt, myndigheter och organisationers faktarapportering. Vi stödjer även förslaget att en särskild tyngdpunkt läggs på arbetsmiljön på kvinnodominerade branscher och arbetsplatser.

SKL stödjer förslaget att ett arbetsmiljöcentrum ska främja nyttiggörandet av forskningsbaserad kunskap genom att utveckla och tillgängliggöra evidensbaserade

riktlinjer, verktyg och vägledningar inom prioriterade områden. Arbetsmiljöcentrum får även ansvaret för utveckling och spridning av evidensbaserade riktlinjer för företagshälsovården samt uppgift att komplettera och vidareutveckla med relevanta evidensbaserade riktlinjer.

Ett nationellt centrum ska enligt utredningen bedriva kommunikationsverksamhet med syftet att förmedla och tillgängliggöra forskningsbaserad kunskap till olika målgrupper och bidra till att denna kunskap används i det praktiska arbetsmiljöarbetet. I detta ingår att underlätta för avnämare och användare att hitta forskningsbaserad kunskap. SKL instämmer i utredningens analys och förslag kring behov av samverkan med arbetsmarknadens parter, myndigheter och andra organisationer samt nätverk för att kunskap används i hela landet.

Inrättande av ett nationellt centrum ger en plattform för Sverige att återigen representeras och tydligare visa ett internationellt engagemang i arbetsmiljöfrågor. SKL stödjer förslaget att centrumet blir Sveriges kontaktpunkt för dessa frågor.

SKL stödjer förslaget att en biblioteksfunktion inkluderas i uppdragen som ges till ett arbetsmiljöcentrum och att det omfattar övertagande av ansvaret för Nya Arblinje. SKL anser även att biblioteksfunktionen bör utvidgas för att omfatta insamlande och arkivering av kunskap kring mätteknik och mätmetoder, enkäter, surveyinstrument och frågeformulär som används samt digitalmaterial och verktyg. SKL menar att det är angeläget att det nationella kunskapscentrumet har resurser att genomföra dessa uppgifter.

Arbetsmiljöcentrums finansiering samt budget

SKL avstår från att i detalj kommentera utredningens förslag till finansiering av inrättande av ett nationellt kunskapscentrum. Vi menar dock att utredningens förslag till budget kan vara i underkant i förhållande till de tilltänkta uppdragen. Med tanke på potentiella vinster och kostnader som förknippas med brister i arbetsmiljön är budgeten för ett nationellt kunskapscentrum försumbar. SKL motsätter sig att finansiering av inrättande av ett arbetsmiljöcentrum sker på bekostnad av stöd till arbetsmiljöforskningen.

SKL anser att det är viktigt att det föreslagna kunskapscentrumet håller kvar en oberoende ställning. Vi instämmer med utredningens förslag att externt samarbete i samband med avgränsade uppdrag eller evenemang kan motivera att myndigheten ordnar kostnadstäckning genom uppdragsgivaren och/eller medverkande.

Konsekvenser för offentliga finanser inklusive kommuner och landsting

SKL instämmer med utredningens slutsatser att konsekvenser av inrättande av ett nationellt kunskapscentrum förväntas ge positiva konsekvenser för samhället i stort

och även för kommuner och landsting. Förväntningar är att ett kunskapscentrum kan bidra till att förhindra och förebygga arbetsrelaterade ohälsa och därmed bidra till ökad produktivitet och minskade sjukdomsrelaterade kostnader.

Sveriges Kommuner och Landsting

Agneta Jöhnk, avdelningsdirektör

Avdelningen för arbetsgivarpolitik

Caroline Olsson, sektionschef

Arbetslivssektionen